

Dette er en god og fyldig lærebok. Den danske teksten er lett å lese også for nordmenn, og innholdet passer godt for norske forhold. Velvalgte og pedagogisk instruktive fargefotografier, tabeller og figurer er plassert fortløpende i teksten. Tekstrammer fremhever spesielt viktige poenger. Omtrent 50 sider omhandler seksuelt overførte sykdommer. Til slutt er det en liste med forklaringer av dermatovenerologiske termer og en 11 siders indeks.

Redigering og layout virker tradisjonell og ryddig. Boken er solid innbundet og bør absolutt kunne «overleve» et aktivt mediestudium.

Læreboken anbefales for norske medisinstudententer og dekker læringsmålene for dermatologi slik de er satt fra Medisinsk fakultet, Universitetet i Oslo. Den er også velegnet for leger som ønsker en oppdatering i faget dermatologi og aktuell for annet helsepersonell som ønsker en generell innføring.

Ragnar S. Faye

Hudavdelingen
Rikshospitalet-Radiumhospitalet

Det angår oss alle

Unni Ranheim

Tid for å leve – tid for å dø

203 s, ill. Tolvsrød: Uranus forlag, 2006.

Pris NOK 279

ISBN 82-995508-3-1

Tid for å leve – tid for å dø er skrevet av journalist Unni Ranheim. Temaene er eksistensielle: verdighet, håp, åndelighet, det å få lov til å dø, forsoning, etc. – aktuelle utfordringer når alvorlig sykdom kan føre til døden. Boken er bygd på intervjuer med et

utvalg av pasienter, pårørende og helsepersonell, og den siterer en rekke bøker som tar utgangspunkt i døden som en del av livet.

Mellom kapitlene er det dikt, som representerer filosofiske tanker fra de siste 2 000 år. Illustrasjonene er av Julie Chr. Bolstad. Referanser angis på slutten av boken. Konseptet oppfordrer leseren til å reflektere over egen holdning til svakhet, avskjed, liv og død – og ikke minst over hvordan man selv ønsker å ha det når tiden renner ut.

Forfatteren har jobbet mye med helsefaglig stoff og temaer knyttet til mellommenneskelige forhold. I 2004 utga hun boken *På talefot med døden*. Hun er opptatt av og engasjert i temaet og formidler sitt eget syn gjennom utvalget av sitater og intervjuobjekter.

Jeg opplever innledningsvis en forsiktig og kompetent beskrivelse av stadier og møter mellom pasient, pårørende og profesjonelle.

I boken er det en glede å møte bl.a. Peter F. Hjort og medarbeidere i Franskushjelpen, alle med dype forankringer og kompetanse i forhold til omsorg for døende pasienter både i institusjoner og hjemme.

Ranheim er kritisk til at de fleste av oss, både innenfor og utenfor helsevesenet, ofte oppfatter svakhet, sykdom og død som nedverdiggende. Hun refser samfunnets og helsepersonells holdninger, og antyder at alt tidligere og i andre land var bedre.

Kritikken er på mange områder berettiget. De fleste dødsfall finner sted innenfor i helsevesenet, og vi kan bli betraktelig bedre i forhold til åpenhet, holdninger, smertelindring, forberedende kommunikasjon, etikk, kjærlighet og sorg.

Vi kan bli langt dyktigere i møtet med den enkelte pasient til å spørre oss: Hva kan vi hjelpe med i denne situasjonen? Hvordan kan vi respektere liv og verdighet til livet er slutt, hjemme, på sykehjem eller i sykehus? Her har boken et viktig budskap.

Som lege med stort engasjement innenfor området snubler jeg underveis likevel noen steder, og i tiltakende grad. Eksempelene bærer mye preg av svart-hvitt. Helsepersonell fremstår ofte i skarpe kontraster, som ikke får frem hverdagens mange nyanser. Det store flertall av pasientene vi møter er yngre kreftpasienter. De alvorlig syke og døende over 70 år, som utgjør mer enn to tredeler av de døende, er derimot ikke nevnt.

Elisabeth Kübler-Ross (1926–2004), en tidlig pioner for 50 år siden, siteres ved enhver anledning, mens derimot den omfattende faglige utviklingen og forbedringen i forhold til hospice og palliativ omsorg i Norge og internasjonalt knapt er nevnt. Mange lesere ville ha utbytte av viktige norske referanser og til tidsskriftet *Omsorg*. For pasienter og pårørende ville det også være av stor betydning med informasjon om de etter hvert mange gode fagmiljøer innenfor palliativ omsorg: hospice, palliative avdelinger osv.

Det jeg savner mest er den gode, reflekterende linje. Linjen som kan gi lesere, pasienter, pårørende, leger, sykepleiere, deg og meg, et godt speil til å forstå, til å gi og motta god omsorg i livets slutfase, når tiden kommer, og den kommer.

Det angår oss alle – les denne boken.

Bettina Husebø

Bergen Røde Kors sykehjem

Spiseforstyrrelser

Anne Rør

Spiseforstyrrelser

Symptomforståelse og behandlingsstrategier.

144 s, tab, ill. Oslo: Gyldendal Akademisk,

2006. Pris NOK 299

ISBN 82-05-35190-2

Psykolog Anne Rør er en av våre mest erfarne behandlere og beste formidlere innenfor feltet spiseforstyrrelser. Med den aktuelle boken setter hun seg fore å bidra med oppdaterte forståelser av disse lidelses-

formene, samt «*bredspektret* og *eklektisk* behandling av spiseforstyrrelser». Hun åpner sin egen verktøykasse av forståelser og tiltak.

Stoffet er meget lett tilgjengelig, og en rekke kliniske illustrasjoner bidrar til dette. Det er lagt stor vekt på praktiske råd og eksempler. Boken retter seg mot alle typer helsepersonell som møter pasienter med spiseforstyrrelser, både i første- og andrelinjetjenester. Og det er all grunn til å tro at spiseforstyrrede selv og deres familier vil gjøre seg nytte av deler av eller hele presentasjonen.

Den første delen, «Hva er spiseforstyrrelser?», gir oss små brokker av en rekke forskjellige forståelsesmodeller. Dette er imidlertid altfor kortfattet og skissepreget, og fungerer mer som henvisninger enn redegjørelser for de forskjellige temaene. Og sammensetningen kan virke for tilfeldig. De beste partiene er der hvor forfatteren vier plass til den systemiske og familiterapeutiske tradisjonen hun har arbeidet innenfor i en årrekke.

Når forfatteren i den andre delen, «Behandling av spiseforstyrrelser», anvender begrepet «*bredspektret*», refererer det til å kunne kombinere forskjellige terapeutiske modeller og formater på en gjennomtenkt måte i forhold til en og samme pasient/familie. Hun argumenterer selv spesielt for kombinasjonen av den systemiske tilnærmingen og kognitive terapeutiske teknikker. Den teoretiske og empiriske begrunnelsen for dette blir imidlertid noe uklar, annet enn at det er hennes personlige praksis. Vi kunne gjerne sett flere refleksjoner om indikasjoner og begrensninger; eksempelvis er det dokumentert gode effekter av kognitive metoder ved bulimi, mens det samme neppe er tilfellet ved anoreksi. En noe mer selvkritisk skepsis overfor egne metoder og preferanser kunne altså vært på sin plass.

Boken kan absolutt anbefales overfor leger – men først og fremst som en introduksjon, som en stimulans til fordypning

i andre kilder. Det bør problematiseres at helhetsinntrykket er for mye preget av eklektisismens klassiske felle; at man som leser ikke i tilstrekkelig grad får tak i de mer *helhetlige* og *integrerende* teoretiske modellene for forståelser som i neste omgang skal danne eget grunnlag for individuell tilpasning av forskjellige terapeutiske teknikker og formater. Den helhet som sikkert finnes i forfatterens kliniske praksis, er ikke tydelig nok i teksten. Mange lesere vil nok savne mer av forfatterens integrerende stemme.

Finn Skårderud

Avdeling for helse- og sosialfag
Høgskolen i Lillehammer

Veiviser til helseinformasjon på nettet

Vibeke Horsten

Veje til sundhed på internet

330 s, tab, ill. København: FADL's Forlag, 2006.
Pris DKK 400
ISBN 87-7749-421-0

«Ikke nok en bok om Internett,» var mine første tanker da jeg fikk denne boken i hende. Men jeg har endret mening, den er faktisk nyttig! Formålet er å gi en introduksjon til hvordan finne relevant og

gyldig helseinformasjon på Internett for dem som måtte ønske det. Og det greier den, langt på vei.

Helsesektoren er utvilsomt den mest sammensatte, allsidige og dynamiske faglige sektor på Internett, samtidig som den informasjon som innhentes der kan få direkte helsemessige konsekvenser for leseren. Det bugner med nettsteder om sunnhet, sykdom og legemidler.

Samtidig foregår det en eksplosiv utvikling av de tekniske sidene ved Internett, med stadig nye søke- og diskusjonsmuligheter. Helsesektoren er den delen av Internett som vokser raskest. Dette medfører at det er mange valgmuligheter når det gjelder å finne helseinformasjon på nettet. Grunnet Internetts åpne natur, hvor alle usensurert kan legge ut den informasjonen de vil, er det ofte vanskelig å skille mellom hva som er god, feilaktig eller direkte farlig helseinformasjon. Det er lett å gå seg vill i denne informasjonsoverfloden. Man bør derfor vite hva man gjør, og ha en søkestrategi når man begir seg ut på nettet.

Boken har to generelle introduksjonskapitler om søk på nettet, tre kapitler som beskriver et utvalg av viktige innfallsporner til nettet i form av nettguides, helseportaler og helsebibliotek. Dette følges opp av et

utvalg av kjente trykte og elektroniske bøker, tidsskrifter og kilder til litteratursøk som er søkbare på nettet. De siste kapitlene gir råd om hvordan vurdere webstedenes faglige kvalitet og hvordan holde seg oppdatert om nye nettsteder.

Dette er en god blanding av lærebok og oppslagsbok, en man med fordel kan lese og bli kjent med, for så å komme tilbake til ved behov. Du bør være på nettet og prøve ut de ulike stedene det henvises til mens du leser. Den er godt og tiltalende illustrert med mange eksempler. Boken bærer preg av å være skrevet av en datakyndig bibliotekar – det er slett ingen ulempe.

Over 800 nettsteder er beskrevet. Det er en overvekt av danske nettsteder, men også mange utenlandske er med. Internett er av natur internasjonalt, så det meste av dette er allmenngyldig. Samtidig er meget av dette «ferskvar», webadresser kommer og går og strukturen endres i stadig økende tempo. For å greie å finne frem i dette tilsynelatende kaos må man forstå noe av tankene og strukturen som ligger bak oppbyggingen av weben. Denne boken er en god veiviser.

Per Hjortdahl

Institutt for allmenn- og samfunnsmedisin
Universitetet i Oslo

Praktisk undervisningsveileder

Richard Hays

Teaching and learning in clinical setting

158 s, tab, ill. Oxon: Radcliffe, 2006.
Pris GBP 25
ISBN 1-85775-751-3

Omfattende studieplanreformer har ført til at legestudenter i betydelig grad undervises i smågrupper. Dette har trukket flere klinikere inn i undervisningen, som nå foregår på langt flere sykehus enn tidligere. Denne boken er egnet for enhver kliniker som medvirker i slik undervisning.

De tre hovedavsnittene er: «The context of clinical teaching», «Clinical teaching practice» og «Understanding clinical teaching». I første del setter forfatteren klinisk undervisning inn i en større sammenheng ved å gå gjennom ulike myter knyttet til undervisning, samt hvordan praktiseringen av klinisk undervisning har utviklet seg frem til i dag. Del 2 er mer praktisk rettet. Ved bruk av scenarioer illustrerer forfatteren ulike undervisningsferdigheter, diskuterer styrker og svakheter, samt presenterer forslag til hvordan de kan forbedres. Videre beskriver han hvordan de omtalte ferdighetene kan implementeres i de mest vanlige undervisningssituasjonene. Han beskriver hvordan vi skal vurdere om målene med undervisningen er oppnådd hos studentene, samt hvordan vi som lærere kan evaluere vår egen undervisning. Hovedpoengene i hvert underkapittel

sammenfattes i bokser. Del 3 utdyper og underbygger de tidligere kapitlene med presentasjon av undervisningsteori.

Store bolker av denne boken er en praktisk veileder til dem som underviser studenter eller skal begynne med det i en hektisk klinisk hverdag. I første del argumenterer forfatteren for at klinikere kan være godt skikket til å undervise studenter, selv klinikere uten formell undervisningskompetanse, og avliver mange myter om hvem som er de beste pedagogene. Scenarioene som illustrerer teksten i del 2, er typiske og ganske underholdende. Oppsummeringene i boksene er korte og presise, og gjør boken praktisk anvendelig. Den er lettlest, men siden dette er en bok som sannsynligvis leses utenfor arbeidstid, savner jeg mer humor, spesielt i scenarioene. I norsk sammenheng blir nytten av enkeltkapitler periodevis svekket av at temaene ligger for tett opp til situasjonen i forfatterens hjemland. Siste delen blir veldig teoretisk og er best egnet for kolleger som er engasjert i studieplanlegging eller ønsker å fordype seg i undervisningsteori. Alt i alt er dette en meget nyttig praktisk bok der du lett finner frem til og leser de kapitlene som er relevant for din undervisning.

Anette Løken Eilertsen

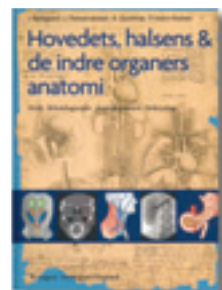
Medisinsk divisjon
Ullevål universitetssykehus

Nyttig om vår indre struktur

Jørgen Rostgaard, Jørgen Tranum-Jensen,
Klaus Qvortrup, red.

Hovedets, halsens & de indre organers anatomi

Klinikk, billeddiagnostikk, levende anatom, embryologi. 10. utg. 448 s, tab, ill, København: Munksgaard Danmark, 2006. Pris DKK 868
ISBN 87-626-0534-7

Denne 10. utgave av en klassisk dansk lærebok i medisinsk anatomi er myntet på medisins- og tannlegestudenter, med ambisjoner som oppslagsverk for helsepersonell i kirurgiske fag.

I tillegg til utvidet tittel er boken revidert og ajourført siden forrige utgave (1). Revisjonen inkluderer nytegnede figurer og oppgradering av bilde-diagnostiske illustrasjoner til nå å omfatte CT, MR, ultralyd og isotopskanning. Som de fleste anatomiske læreverker er dette regionalt organisert, og tar for seg hodet, halsens og innvollenes organsystemer i separate kapitler. Bevegelsesapparatet for øvrig er ikke omtalt med henvisning